

Zpracovali: Viktorie Hladníčková, Michal Janáč, Filip Prokeš, Vendula Pinkavová, Kristýna Nešporová, ZŠ a MŠ Dolní Dunajovice

Nahrávka 1: Helena Ryšánková vzpomíná na své dětství, které na Mušově prožila a na to, jak trávila chvíle se svou rodinou a přáteli.

Filip – Dnes je 15 ledna 2024 a natáčíme s Helenou Ryšánkovou, o zaplavení Mušova v roce 1987. Jak vzpomínáte na svoje dětství na Mušově

0:10 – 0:14 - „No hodně dobře, bylo to to nejkrásnější, co jsem mohla jako dítě zažít.“

Filip – Co jste tam třeba zažila?

0:15 – 0:23 – „Ježíš Maria mám vykládat, jak jsme lítali po lese po loukách zatopených, jak jsme plavali na kádích barsjakých a takové.“ (smích)

Nahrávka 1: Paní Helena Ryšánková popisuje svou reakci a celé své rodiny na zatopení Mušova

Filip – Jaká byla vaše první reakce, když jste se dozvěděli že vesnice bude zatopena?

0:27-0:45

Pro rodiče to taky bylo hrozné. Já nevím pro nás to bylo strašně takové zvláštní jo no, takže nemohli jsme se s tím dlouho smířit no tak, ale museli jsme nakonec.“

Nahrávka 1: Paní Helena Ryšánková popisuje celý proces stěhování z Mušova a hledání nového místa k životu

Viky – Můžete popsat, jaký byl celkový proces nebo kdy jste kdy museli opustit domov a hledat nové místo k životu?

0:52 – 1:30- „Tak ono to bylo postupně vlastně že to museli, my jsme třeba šli sem do Dolních Dunajovic, ale hromada lidí se musela odstěhovat někde jinde jo, napřed ono to začalo vlastně tak. Mně maminka říkala že jeli do Brna a tam byl návrh, že se jenom, že někteří byli proti, tak si rozhodli, že půjdou stavět do Pasohlávek, jim nabídli, dali jim dotace. Tam se vystavěla vlastně taková vesnice jak kdyby Mušov, noví někteří odešli do Pohořelic někteří odešli do Dunajovic no a my jsme šli sem taky.“

Nahrávka 1: Paní Helena Ryšánková popisuje, proč se přestěhovali zrovna do Dolních Dunajovic

Vendy – A proč zrovna Dolní Dunajovice?

1:30 – 1:46 - „Protože rodiče dělali na statku taťka byl traktorista mamka byla v zemědělství a mi jsme měli vlastně byt od statku domeček a oni nám tady nabídly druhý mohli jsme jít buď do Brodu nebo do Dunajovice a naši si vybrali Dunajovice.“

Nahrávka 1 : Paní Helena Ryšánková popisuje své emoce z vystěhování z Mušova a popisuje ,kdy se s tím postupně sžívala.

Kristýna – Co jste cítila když jste se loučila s místem, kde jste vyrůstala ?

1:51 – 2:06 – „No tak jako hrozné ale tak jako říkám já jsem do Mušova ještě skoro dva roky, no protože nám tady zůstala babička jedna a teta, takže já jsem se tak postupně teprve s tím sžívala“

Nahrávka 1: Paní Helena Ryšánková popisuje ,jak získávala informace o situaci

Michal – Jak jste získávali informace o situaci a jak jste zůstávali v kontaktu s ostatními ?

2:12 – 2:42 – No já si to zas tako moc nepamatuji ale vím, že rodiče chodili na nějaký ty kde se o tom bavívali, my jsme se spíš zajímali o takové ty dětské věci“

Nahrávka 1: Paní Helena Ryšánková popisuje ,jaká byla pomoc od místní komunity

Filip – Jaká byla největší pomoc, kterou jste obdrželi od místní komunity ?

2:27 – 2:34 – „Každý se tam staral sám o sebe začal si hledat tam kde budou bývat nevím nějak jsem to nevnímala“

Nahrávka 1: Paní Helena Ryšánková popisuje svoji denní rutinu na vesnici Mušov.

Vendy – Jak vypadal váš každodenní život na Mušově?

2:37 – 3:13 – „Když jsem chodila po venku, ráno jsme se rvali, kdo bude u školy bude stát mezi dveřma. My jsme bývali vlastně hned úplně naproti škole přes silnici. Měla jsem dva bratry, takže my jsme ty povinnosti museli mít nasekat dřevo a takové měli jsme i drůbež chodily jsme na kačinec pro kačeny jsme takhle krmili králíky, slepicím jsme jim to dávali to, co je běžné na vesnici.“

Nahrávka 1: Paní Helena Ryšánková popisuje vztahy ve své komunitě

Vendy – Jaké byly vzájemné vztahy ve vaší komunitě?

3:16 – 3:24 – „Já si myslím, že dobré všichni jsme tam dobře vycházeli já si nepamatuji, že by tam byly nějaké problémy náhodou my jsme měli dobré sousedi“

Nahrávka 1: Paní Helena Ryšánková popisuje atmosféru ,když se dozvěděli ,že vesnice bude zatopena

Vendy – Jaká byla atmosféra mezi lidmi, když jste se dozvěděli že vesnice bude zaplavena?

3:29– 3:40 – „Myslím si že, hrozná zrovna pro starší lidi, nechtěli jsme se odtud stěhovat hlavně lidi, kteří se tam narodili nebo žili tam od malička tak nechtěli se stěhovat bylo to těžký“.

Nahrávka 1: Paní Helena Ryšánková popisuje tradice na Mušově.

Vendy – Jakými tradicemi byl Mušov známý?

3:42 – 3:45– „Tak třeba hody, plesy, dětské karnevaly “

Nahrávka 1: Paní Helena Ryšánková popisuje o tom ,jak se v Mušově už nesmělo stavět.

Filip - „Kdyby Mušov nebyl zatopený, bydleli byste tam pořád?“

3:42 – 4:10- „dělat pokoj navíc. Hromada lidí tam chtěla ještě stavět nebo si to opravovat jenomže pak to zakázali, takže už se tam nesmělo nic stavět, nesmělo se pohrbívat prostě nic. Muselo to zůstat tak jak to bylo. Nesmělo se nic dělat.“

Nahrávka 1: Paní Helena Ryšánková popisuje, jak se ona a její rodina přizpůsobila novému životnímu prostředí a životním změnám

Filip : Jak se vaše rodina přizpůsobila novému prostředí a jak jste zvládli změny v každodenním životě?

4:16 – 4:42 – „Tak celkem dobře si myslím. Dunajovice už jsme poměrně znali, protože jsme sem jezdívali jako děti, ale když jsme se odstěhovali dostali jsme tady domeček, naši se nastěhovali, otec tady taky vlastně zůstal na statku, protože to patřilo pod Dunajovice, šel dělat traktoristu, mamka šla dělat do kravína a my jsme tady začali chodit do školy“

Venda: Když se většina obyvatel odstěhovala, jak to na tom Mušově potom vypadalo?

Nahrávka 1: Paní Helena Ryšánková popisuje, jak se přizpůsobila a jak zvládla změny v životě

4:50 – 5:10 - „Když jsem se tam vždycky vracívala, chodila jsem každý pátek přes pole, protože mně tam zůstala teta, tak se tam některé vysídlené domy začaly pomalu bourat, ale ještě toho tam dost zůstalo. Oni to začali bourat spíš až byli všichni úplně vystěhovaní, až tam nikdo nebyl.“

Nahrávka 1: Paní Helena Ryšánková popisuje spokojenost se svým životem v Dolních Dunajovicích.

Filip: Jste spokojena s životem v Dolních Dunajovicích?

5:13 – 5:27 - „No tak celkem jo, musela jsem si zvyknout, Mušov byl Mušov, pro nás děti to bylo perfektní, no ale museli jsme se tady naučit žít. Nešla bych odtud už nikam jinam, zvykla jsem si.“